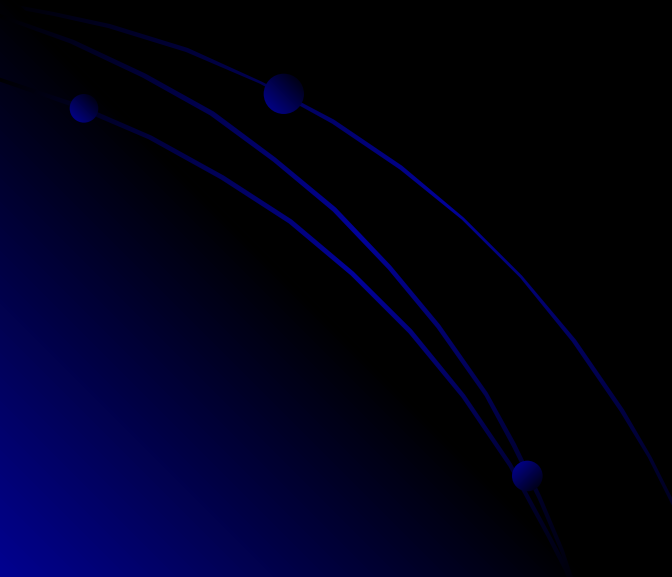

Облік основних засобів і нематеріальних активів.

Амортизація.

Основні засоби підприємства, їх класифікація, оцінка і завдання обліку.

Підготував
студент групи
13-Тр-1
Попель Василь

Основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін використання яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік) і вартість більше 1000 грн.

Основні засоби класифікують:

За ступенем участі у процесі виробництва:

- ***Виробничі*** - основні засоби, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню (будови, споруди, силові машини та обладнання, робочі машини та обладнання тощо).
- ***Невиробничі*** - що не беруть безпосередньої або опосередкованої участі у процесі виробництва й призначені в основному для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб (будови, споруди, транспортні засоби, які використовують у невиробничій сфері).

За приналежністю:

- Власні
- Орендовані

За функціональністю:

- Діючі
- Бездіяльні

За галузевою ознакою:

- промислові, будівельні, транспортні, зв'язку тощо.

Класифікаційні групи за:

Законом про оподаткування прибутку підприємств (ОПП) (п.8.2.2.)

П(С)БУ 7 (п.5)

1. Будинки, споруди, їх структурні компоненти, в т.ч. квартири і місця загального користування;

2. Автомобільний транспорт і запасні частини до нього; меблі, побутові електричні, оптичні прилади та ін. інструменти, офісне обладнання;

3. Інші основні фонди, які не включені до 1, 2, та 4 груп;

4. Електронно-обчислювальні машини, телефони, мікрофони, рації, вартість яких перевищує вартість малоцінних предметів.

5.1. Основні засоби

5.1.1. Земельні ділянки

5.1.2. Капітальні витрати на покращення земель

5.1.3. Будівлі, споруди і передавальні прилади

5.1.4. Машини і обладнання

5.1.5. Транспортні засоби

5.1.6. Інструменти, прибори, інвентар (меблі)

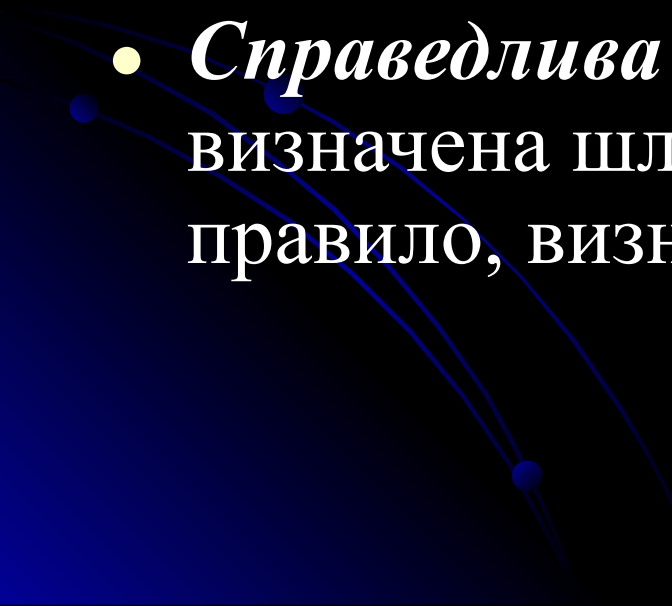
5.1.7. Робочий і виробничий скот

5.1.8. Багатолітні насадження

5.1.9. Інші основні засоби

Для відображення в бухгалтерському обліку різних операцій з основними засобами використовують такі оцінки їх вартості:

- *Первісна вартість* - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

- *Переоцінена вартість* - вартість необоротних активів після їх переоцінки.
  - *Залишкова вартість* - різниця між первісною (переоціненою) вартістю та сумою зносу основних засобів.
  - *Справедлива вартість* - ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки, яку, як правило, визначають професійні оцінювачі.
-

- *Амортизаційна вартість* - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.
- *Ліквідаційна вартість* – сума грошей чи вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів по закінченню їх терміну корисного використання.
- Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за *первісною вартістю*. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Первісна вартість основних засобів може змінюватись (збільшуватись або зменшуватись) :

- При покращенні об'єкта основних засобів (модернізація, реконструкція, добудова та ін.), первісна вартість основного засобу збільшується на суму понесених витрат для покращення цього основного засобу;
- При ліквідації частини об'єкта основних засобів первісна вартість зменшується на балансову вартість частини, яка ліквідується.

Витрати на ремонт аптеки чи фірми не збільшують первісну вартість об'єкта, тому що мова йде про підтримку об'єкта в робочому стані без покращення його корисності.

Згідно П(С) БУ 7 підприємства можуть самостійно проводити переоцінку (як дооцінку, так і уцінку). П(С) БУ 7 встановлюються такі критерії проведення переоцінки:

- Переоцінка обов'язкова (по нематеріальних активах – добровільна);
- Проводиться на дату балансу при умові, що залишкова вартість об'єкта відхиляється від справедливої вартості в більшу чи в меншу сторону більше ніж на 10%;
- Проводиться по справедливій вартості шляхом переоцінки початкової вартості та суми зносу;
- При необхідності переоцінки об'єкта переоцінюється вся група ОЗ, до якої цей об'єкт належить;
- Сума дооцінки відображається в додатковому капіталі, а сума уцінки – в витратах звітного періоду

Індекс переоцінки об'єкта = справедлива вартість / залишкова вартість.

Амортизація основних засобів.

Амортизація - це систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується протягом терміну їх корисно використання (експлуатації).

Земля та інші основні засоби, які мають необмежений термін корисного використання, не є об'єктом амортизації.

Згідно закону про ОПП амортизації підлягають витрати на:

- придбання основних засобів і нематеріальних активів для власного виробничого використання;
- самостійне виготовлення основних засобів для власних виробничих потреб, включаючи витрати проведення всіх видів ремонту, реконструкції.

Амортизаційна вартість: норми і методи нарахування

Закон про ОПП	П(С) БУ 7
<p>Пп. 8.6.1. норми амортизації встановлюються до балансової вартості кожної групи основних фондів на початок звітного (податкового) періоду в розрахунку на календарний квартал:</p> <p>Група 1 – 2,0 % Група 2 – 10,0 % Група 3 – 6,0 % Група 4 – 15,0 %</p> <p>Пп. 8.3.1. Суми амортизаційних відрахувань звітного періоду здійснюються шляхом використання норм амортизації до балансової вартості груп основних фондів.</p>	<p>П.26. Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується з застосуванням таких методів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Прямолінійного; ▪Зменшення залишкової вартості; ▪Прискореного зменшення залишкової вартості; ▪Кумулятивного ; ▪Виробничого. <p><i>Підприємство може застосовувати норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбачені податковим законодавством.</i></p>

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

- **Прямолінійного**, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів:

$$A = \frac{B - a}{T},$$

де A - сума амортизаційних відрахувань, грн;

$B - a$ - амортизована вартість об'єкта, грн;

T - очікуваний термін використання;

- **Зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається, як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього періоду або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.

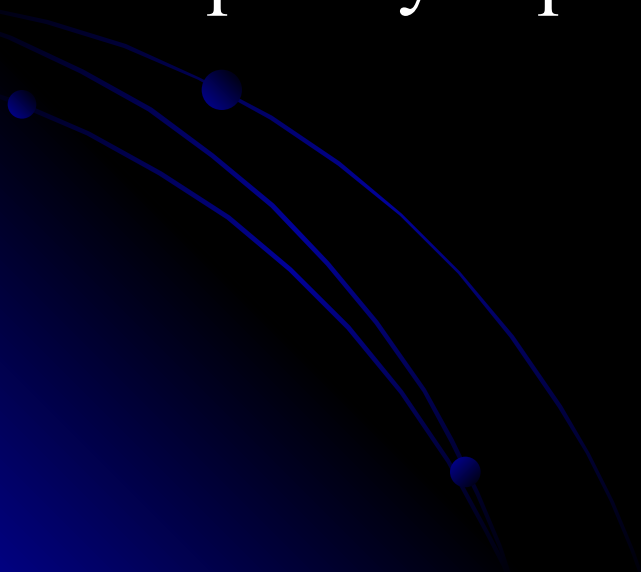
$$A + V_a \times N_A,$$

де A - сума амортизаційних відрахувань, грн;

V_a - залишкова вартість, грн;

N_A - річна сума амортизації, часток.

- **Річна норма амортизації (у відсотках)** обчислюється як різниця між одиницею і результатом кореню ступеня кількості років корисного використання об'єкта на його первісну вартість

- **Прискореного зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного періоду або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється виходячи зі строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

- **Комулятивного**, за яким річна сума визначається як добуток вартості, що амортизується, та комулятивного коефіцієнта. **Комулятивний коефіцієнт** розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця очікуваного строку використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

- **виробничого**, за яким місячна сума амортизації визначається, як добуток фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації.

Бухгалтерський фінансовий облік основних засобів повинен забезпечувати:

- контроль за зберіганням основних засобів;
- своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів, їх внутрішнього переміщення, ефективного використання, вибуття;
- своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів;

- виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів;
- відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів;
- визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списування не повністю амортизованих об'єктів основних засобів.

Документальне оформлення обліку основних засобів

- Типова форма № 03-1 «Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку введення їх до експлуатації, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного цеху до іншого, а також для виключення їх зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству.

- Типова форма № 03-2 « Акт прийому-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» застосовується для оформлення приймання-здачі основних засобів з капітального ремонту, реконструкції та модернізації.

- Типова форма № 03-6 «Інвентарна карта обліку основних засобів» застосовується для аналітичного обліку та узагальнення інформації про всі типи основних засобів на підприємстві. Форма містить дані про технічні особливості об'єкта, норми амортизаційних відрахувань та інш. Традиційно ведеться в одному примірнику бухгалтерією, може другий - за місцем експлуатації.
- Типова форма «№ 03-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів» застосовується для реєстрації інвентарних карток.

- Типова форма «№ 03-9 «Інвентарний список основних засобів» застосовується в місцях експлуатації основних засобів для обліку кожного об'єкта за матеріально відповідальними особами.
- Типова форма 03-14 «Розрахунок амортизації основних засобів» використовується для розрахунку амортизації основних засобів.

Облік основних засобів (рахунок 10 і 13)

Для обліку основних засобів призначені рахунки 10 “Основні засоби” і 13 “Знос необоротних активів”.

На субрахунку 103 «Будинки і споруди» ведеться облік руху та наявності будівель, споруд, їх структурних компонентів.

- 104 - машини і обладнання
- 105 - транспортні засоби
- 106 - інструменти, прилади та інвентар та інші

- На дебеті рахунка **10** відображається собівартість основних засобів, що надійшли у звітному періоді, а на кредиті - собівартість основних засобів, що вибули у звітному періоді. Дебетове (і тільки) сальдо означає суму на звітну дату собівартості власних об'єктів основних засобів, що знаходяться у розпорядженні підприємства.

- *Аналітичний облік* основних засобів ведеться по кожному об'єкту за допомогою карток обліку руху основних засобів. Кожному об'єкту основних засобів присвоюється інвентарний номер, який зберігається за цим об'єктом протягом усього періоду експлуатації на даному підприємстві.

Він проставляється в усіх первинних документах, що оформляють за наявності і руху об'єкта ОЗ 03-1. Для пооб'єктного обліку основних засобів в місцях їх знаходження ведуться інвентарні списки основних засобів 03-9.

